

EXPERIMENT/LEZENDEN
KUNST/THEATER/JAZZ/ACT
KLASSIEKE MUZIEK/POEZIE
DESIGN/FOTOGRAFIE/DANS
OUDE MUZIEK/LITERATUUR
OPERA/ARCHITECTUUR/
FILOSOFIE/FILMMUZIEK/
GESCHIEDENIS/ERFGOED/GA
HEDENDAAGSE MUZIEK/FEST
POLITIEK/ECONOMIE/WORL
PERFORMANCE/SOCIOLOG
CHANSON/SOUNDSC

Klara. Blijf verwonderd.

DE MENSHEID

concept **JOSSE** tekst **ARNON**
regie spel **DE PAUW** spel **GRUNBERG**

foto Kurt Van der Elst

muziek
CLARON zang
McFADDEN improvisatie
KRIS piano
DEFOORT improvisatie

HENRY PURCELL

tekstbewerking
MARK SCHAEVERS

licht & decor
ERIC SOYER

uitvoering decor **KVS ATELIER**
uitvoering doek **ANNE MARCQ**

kostuums
GRETA GOIRIS

assistente kostuums
CLAUDINE GRINWIS

techniek
BRECHT BEUSELINCK,
JANNES DIERYNCK

video
PASCAL POISSONNIER

productieleiding
KRISTEL DEWEERDT

pers & communicatie
MAGALIE LAGAE, INGE
JOORIS, LIEN DE TROGH

spreiding
FRANS BROOD PRODUCTIONS

productie

LOD muziektheater
KVS
THEATRE DE VILLENEUVE D'ASCQ
STADSTHETES CITY

coproductie
LE MANÈGE MAUBEUGE,
LA ROSE DES VENTS
VILLENEUVE D'ASCQ,
THÉÂTRE DE NAMUR

'Lachen biedt soelaas voor het sterven aan de ernst'

Geen beest is zo belasterd als de mens. God heeft er ook van langs gekregen, maar dat valt in het niet bij wat de mens te verduren heeft gehad.

Arnon Grunberg bracht *De Mensheid zij geprezen* in 2001 uit. Hij was toen 30.

'Ongelooflijk', zegt Josse De Pauw. 'Zo jong en zo'n inzicht. Ik bewonder Arnon om zijn wijde, heldere blik, maar ook om zijn ongrijpbaarheid. Hij ontmaskert alle menselijke illusies en zegt tegelijk dat hij de mens oprecht graag ziet. Met alles erop en eraan. En ik geloof hem nog ook.'

'En jij?'

'Ik heb een veel grotere hang naar appreciatie, denk ik, ik wil graag gezien worden. Ik zie de mens graag, maar wil iets terugkrijgen.'

De Pauw is klaar voor *De Mensheid*, na *De Helden* het tweede luik van zijn trilogie over macht en onmacht, zin en onzin.

Het raamwerk is duidelijk. Een schrijver (Arnon Grunberg) acht de tijd gekomen om de verdediging van de mensheid op zich te nemen. Hij wil zijn soort — te lang, te vaak vernederd — vrijpleiten van alle schuld en neemt een acteur (Josse De Pauw) in de arm om voor het hof zijn verdedigingsrede uit te spreken. Die vraagt een zangeres (Claron McFadden) en een pianist (Kris Defoort) om ruggensteun. Dat voelt veiliger.

'Het eerste deel is een muzikale monoloog', zegt De Pauw. 'Ik breng Arnon's pleidooi en word daarbij geholpen door de pianist en de sopraan. We schuiven de hele tijd tussen realiteit en personage. Arnon speelt de schrijver, Claron speelt de zangeres, Kris speelt de pianist, ik speel de acteur. We voeren onszelf op als personages.' De kern van Grunbergs betoog? De mens is bedonderd.

Sprookjes over een paradijs en een rechtvaardige wereld, de liefde, de vervalsende

roes van de hoop, de 'ondeugdelijke uitvinding' van goed en kwaad: geen beest is zo bedrogen als de mens.

Bij dat bedrog, pleit de schrijver, speelden kunstenaars een cruciale rol.

Jaar in jaar uit heeft mijn cliënt moeten lezen over het hoopje stof dat hij is, jaar in jaar uit heeft hij in films en op schilderijen het uitschot van het uitschot gezien, en zichzelf in dat uitschot moeten herkennen. Zijn geloof, zijn hoop en zijn liefde verdwenen in een vuilniszak. Mijn cliënt is mishandeld. Ten slotte is hij zich gaan gedragen zoals de getuigen hem hebben afgeschilderd.

Het lofied vervelt tot hekeldicht.

'Het is alles wat een mens niet graag hoort', zegt De Pauw. 'Ook al kunnen we niet om de onverbidde waarheid heen, we blijven ervan overtuigd dat er 'iets' moet zijn. Een God, een Reden, een Onvermijdelijkheid, een Constructie. Iets waarbinnen het allemaal te begrijpen valt. Zelf zie ik slechts een manier om zin aan het leven te geven: alle menselijke evidenties zo vaak mogelijk counteren. Arnon zou het *milde sabotage* noemen.'

De getuigenbank van *De Mensheid* is aardig gevuld. Stanley Kubrick, Marlène Dumas, Honoré de Balzac, Giacomo Leopardi, Bertold Brecht, Francis Bacon, Elfriede Jelinek. *Azijnpijssers, halfbakken intellectuelen, verwarde filosofen en geperverteerde romanschrijvers.*

De Pauw: 'Grunberg verwijt de getuigen dat ze de mens hebben vernederd om zelf geniaal te lijken, om zelf een trapje op de maatschappelijke ladder te klimmen. Het kan niet anders of hij heeft het ook over zichzelf, hij is een uitermate productieve schrijver. Die gelaagdheid had ik nodig om eraan te kunnen beginnen. We vallen de mensheid aan met dit stuk, maar sparen onszelf niet, we zijn mensen. De eerste keer dat ik de tekst

bracht, voelde het best ongemakkelijk. Wat Arnon over het huwelijk en de liefde zegt bijvoorbeeld, is bikkelhard. Zelfs ik, een gescheiden mens, begon op den duur te denken: ja maar, er zijn toch ook goede huwelijken?'

'Je kunt Arnon nooit in een bepaald kader vastprikken. Hij glipt je telkens weer door de vingers. Het is geen schrijver waarbij je gezellig je gelijk kunt halen, het doet altijd een beetje pijn.'

De ondertitel van *De Mensheid zij geprezen* is *Lof der Zotheid 2001*. Grunberg plaatst zich daarmee ongegeneerd in het schuimspoor van Erasmus; langs grillige, soms provocerende gedachtegangen wil hij de lezer om zijn dwaze bestaan laten lachen.

'Wij mensen zijn valse honden, laffe beesten, maar daar is niets aan te doen', zegt De Pauw. 'De oplossing? Blijven spelen, zeker?'

Het geld hebben wij uitgevonden, de wollen trui, de magnetron, de koekoeksklok, het wc-papier, de broederschap, de gelijkheid, uitvindingen waar we trots op mogen zijn. Wij hebben de humor uitgevonden en als de humor ons niet meer aanstaat, vinden wij iets anders uit, want geen taak is ons te groot. De Pauw lacht als hij het leest.

'Waar begint de ernst en eindigt de ironie?' 'Ik denk dat je ze niet kunt scheiden. Humor, in welke vorm dan ook, is altijd een reactie op iets dat ernstig wordt genomen. *Het lachen neem je pas serieus als je bereid bent er voor te sterven*, schrijft Arnon. Ik moet elke keer aan de tekenaars van Charlie Hebdo denken. Lachen biedt soelaas voor het sterven aan de ernst.'

Mark Schaevers selecteerde fragmenten uit *De Mensheid zij geprezen*. Hij componeerde ze tot een tekst voor scène: gebald, zuiver, soepel in de mond.

In het eerste deel streeft De Pauw naar virtuositeit in zang en tekst. Erna volgt een ontrafeling, een afbladdering van het volmaakte. Is de mens nu vrijgepleit of niet? 'De toeschouwer moet met een hoofd vol vragen de zaal verlaten.'

Je zou de tekst in elke tijd kunnen spelen, denkt De Pauw. 'Maar vandaag klinkt hij des te interessanter. Het verwijt dat kunstenaars en denkers steeds het slechtste in de mens beklemtonen, met als enige doel er zelf beter van te worden, is populairder dan ooit.'

Kris Defoort (piano) en Claron McFadden (zang) bouwen vanuit improvisatie elke avond aan een nieuwe muzikale sokkel voor de aanklacht.

'Het stuk begint telkens met *Sweeter than Roses* van Henri Purcell, over wat een kus kan betekenen', zegt De Pauw. 'A capella, door Claron; een klassiek geschoolde sopraan met de voeten op de grond, geworteld in de blues en de soul. Van bij de eerste repetitie voelden zij en Kris elkaar zo goed aan dat we hebben beslist om Kris mee op de scène te vragen, wat aanvankelijk niet de bedoeling was. Tekst en muziek zullen telkens anders kruisen. Het mag geen partituur zijn.'

Dan nu, werp u op de grond, en schreeuwt uit volle borst, schreeuwt met alle passie die u nog in u hebt: 'Baby Jezus, Baby Jezus, Baby Jezus.' En ik zal antwoorden: 'Hello stranger.'

Interview door Lander Deweer

1–3 JUNI GENT : Minardschouwburg
7–10 JUNI BRUSSEL : KVS Bol
2–3 AUG OOSTENDE : Theater aan Zee
10–11 AUG DEN BOSCH : Festival Boulevard
19 AUG HEERLEN : Cultura Nova
voldedige tour op www.LOD.be

Benieuwd naar andere LODvoorstellingen?

Schrijf je in op onze nieuwsbrief via

www.LOD.be of volg ons via

facebook of
instagram

